

Преглед уџбеника у Сарајеву

Копредсједавајући Сарајевске радне групе за образовање, Јан Мартин, замјеник високог представника за људска права, и Габријел Маца, шеф одјела за образовање Савјета Европе, су веома забринути недавним извјештајима у штампи о прегледу уџбеника који се врши на основу Сарајевске декларације.

Локални медији су на непрофесионалан начин, уз само неколико изузетака, спровели кампању дезинформисања, која би се чак могла назвати и кампањом клеветања, заснованом на пристрасним, дјелимичним или једноставно погрешним информацијама чији је очигледни циљ да се збуну и узнемири јавност. Нигдје на примјер, није сугерисано да се ријеч “злочин” уклони из свих уџбеника и замијени ријечју “грешка”. Ова сугестија се односи на једну реченицу у једном уџбенику који обрађује граматичка правила за ученике осмог разреда. Такође, UNESCO (Организација за образовање, науку и културу Уједињених нација) не покушава да изда директиве наставницима шта да предају у сарајевским школама.

Циљ Сарајевске декларације је да ојача улогу главног града Босне и Херцеговине “као модела суживота и толеранције за цијелу земљу”. Под поглављем које се тиче питања образовања, Декларација прецизира да ће “сарајевски органи надлежни за питања образовања, под супервизијом Радне групе за образовање, направити списак и преглед свих уџбеника који се тренутно употребљавају ... и осигурати да они уџбеници за које се оцијени да доприносе етничкој мржњи и нетолеранцији што прије буду повучени из школа.”

Након усвајања Сарајевске декларације у фебруару, Сарајевска радна група за питања образовања (SEWG) успостављена је у сарадњи са сарајевским органима власти који су задужени за образовање. SEWG укључује око 20 чланова и посматрача који представљају сарајевске органе власти надлежне за питања образовања, међународне и невладине организације и локалну

заједницу, укључујући и мањинске групе. Како би обавила преглед уџбеника, ова група је основала подгрупу која је задужена за анализирање уџбеника историје, језика и књижевности, географије, познавања природе и друштва, ликовне и музичке културе који се користе у основним и средњим школама. Подгрупу сачињавају локални наставници и стручњаци за образовање те представници кантоналног Министарства образовања, UNESCO-а и OHR-а.

Чланови подгрупе су расправљали и једногласно усагласили своје резултате прегледа и представили их у привременом извјештају, који је подржан и прихваћен принципијелно од стране SEWG. Резултати прегледа наводе цијели текст или појединачне параграфе, реченице и ријечи које било директно или индиректно промовишу етничку мржњу и нетолеранцију. Очигледно је да овакви резултати прегледа могу бити схваћени једино у контексту у којем су пронађени.

Како би помогли кантоналном Министарству образовања у имплементацији поменутих резултата, SEWG је успоставила Радну групу за имплементацију (Implementation Task Force). Овом групом предсједава UNESCO и она се састоји од стручњака за поједине предмете који су из Педагошког института. Задатак ове групе је да пронађе одговарајућа рјешења о начину спровођења најхитнијих (ако не и свих) резултата прегледа поменутих у привременом извјештају; на примјер, да ли је потребно зацрнити ријеч или параграфе у уџбеницима или издати додатне информације за наставнике. Након договора о рјешењима, она су пописана у извјештајима о уџбеницима за сваки предмет појединачно, која су потписана од стране представника UNESCO-а као предсједавајућег групе и стручњака за ту област.

Извјештаји који су до сада завршени предани су на одобрење и потпис директору Педагошког завода и кантоналном министру образовања. Након одобрења, кантонални министар образовања треба издати инструкције свим јавним школама у Сарајеву. Међутим, извјештај који се односи на уџбенике за језик и књижевност је објављен прије него што су кантонални министар и

директор Педагошког института имали прилику да га потпишу и потврде. Тврдње које су се појавиле у медијима да је овај извјештај објављен од стране UNESCO-а су нетачне.

Кантонални министар је сада ово питање упутио кантоналној влади која га тренутно разматра. Да би се испуниле обавезе из Сарајевске декларације од највеће је важности да кантонални органи власти у потпуности подрже процес прегледа уџбеника који је у току..

Процес прегледа уџбеника у Кантону Сарајево се не одвија изоловано. Он је подржан међуентитетским пројектом прегледа уџбеника, који координира OHR. Министри образовања из оба ентитета су се сагласили да изврше узајамни преглед уџбеника. Ти уџбеници обухватају исте предмете као и уџбеници који се прегледају у Сарајеву, и њихова анализа има исти циљ – идентификацију и уклањање елемената који могу подстакнути нетолеранцију и етничку мржњу. Овај процес је већ увелико у току, и успостављена је независна комисија састављена од представника Савјета Европе и UNESCO-а у циљу рјешавања спорних случајева.

И преглед уџбеника у Сарајеву и преглед уџбеника на државном нивоу су од суштинског значаја за стварање државе која је предвиђена Дејтонским мировним споразумом: Босне и Херцеговине у којој се сви њени грађани осјећају потпуно прихваћени и поштовани, без обзира на њихово мјесто становања и њихову етничку припадност. Успјешно окончање овог подухвата захтијева одговорно понашање, разборитост и храброст свих који су укључени у овај процес, укључујући и медије.

Високи представник поздравља напредак који је постигнут у раду SEWG, и инсистира да се овој групи пружи пуна подршка те да се настави са процесом прегледа уџбеника у духу сарадње која је до сада била карактеристична за њен рад.